

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Філологічний факультет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою філологічного
факультету

(протокол № 5 від «18» грудня 2019 р.)

Декан філологічного факультету

 Т.В. Коноваленко

**Програма комплексного кваліфікаційного екзамену з англійської мови та
світової літератури з методикою викладання**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Освітньо-професійна програма: **Середня освіта. Мова і література (англійська,
німецька), перша – англійська**

Спеціальність: **014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))**

Мелітополь – 2019

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену з англійської мови та світової літератури з методикою викладання / Укладачі: д.філол.н., доцент Гармаш О.Л. , к.пед.н., доцент Коноваленко Т.В. , к.філол.н., доцент Насалевич Т.В., к.філол.н., доцент Акулова Н.Ю., к.пед.н., доцент Матюха Г.В., к.пед.н., доцент Гуров С.Ю., к.пед.н., старший викладач Баранцова І.О., старший викладач Рябуха Т.В., старший викладач Ткач М.В./ За заг.ред. к.пед.н., старшого викладача Баранцової І.О. – Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. – 27 с.

Ухвалено на засіданні кафедри германської філології (протокол № 9 від «18» грудня 2019 р.)

Ухвалено на засіданні кафедри методики викладання германських мов (протокол № 8 від «18» грудня 2019 р.)

Пояснювальна записка

Розвиток освіти в Україні визначається у загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності загальносвітової культури, реалізацію положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки. У світлі окресленої орієнтації комплексний кваліфікаційний екзамен з англійської мови та світової літератури з методикою викладання містить наступні дисципліни: “Теоретичний курс основної іноземної мови (фонетика)”, “Теоретичний курс основної іноземної мови (граматика)”, “Теоретичний курс основної іноземної мови (лексикологія)”, “Історія основної іноземної мови”, “Теоретичний курс основної іноземної мови (стилістика)”, “Методика вивчення іноземної мови”, “Основна іноземна мова”, “Історія світової літератури”. Екзаменаційна картка до державного екзамену з комплексного кваліфікаційного екзамену з англійської мови та світової літератури з методикою викладання містить чотири питання:

- 1) питання з історії світової літератури;
- 2) питання з одного з теоретичних курсів основної іноземної мови;
- 3) питання з методики вивчення іноземної мови;
- 4) монологічна розповідь за запропонованою темою.

Метою вивчення “Теоретичного курсу основної іноземної мови (фонетика)” є засвоєння здобувачами вищої освіти знань про звуковий склад англійської мови, оволодіння навичками фонетичного аналізу, засвоєння основних розділів курсу; розширення знань здобувачів вищої освіти з фонетики, отриманих ними під час вивчення курсу “Введення у загальне мовознавство”; ознайомлення здобувачів вищої освіти з роллю та досягненнями провідних мовознавців у розвитку фонетичної науки та розв’язанні її проблем; систематизація елементів фонетичної теорії, що засвоєні здобувачами вищої освіти під час вивчення нормативного курсу і надання їм на його основі більш повних знань всіх компонентів фонетичної побудови сучасної англійської мови в їх системі і у співставленні з фонетичною побудовою рідної мови; ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними суперечливими проблемами загальної і, зокрема англійської фонетики, з новими теоріями та поглядами з цих питань; ознайомлення здобувачів вищої освіти з сучасними методами фонетичного дослідження, особливо фонологічного аналізу, а також із застосуванням теоретичних положень курсу у викладанні англійської мови.

Метою навчальної дисципліни “Теоретичний курс основної іноземної мови (граматика)” є прищепити міцні і глибокі знання, що розкривають філософське уявлення про будову мови у сукупності та взаємозв’язку її різних сторін і є

необхідними для раціональної постановки та безперервного вдосконалення процесу навчання англійської мови.

Метою курсу “Історія основної іноземної мови” є показати місце англійської мови в лінгвістичному світі: зв’язки англійської мови з іншими мовами (спорідненими та неспорідненими); простежити еволюцію англійської мови та пояснити природу лінгвістичних змін, внутрішні та зовнішні причини цих змін; навчити здобувачів вищої освіти пояснювати особливості сучасної англійської мови з точки зору її історичного розвитку.

Головною метою вивчення курсу “Теоретичний курс основної іноземної мови (лексикологія)” є озброїти здобувачів вищої освіти знаннями стосовно закономірностей розвитку і функціонування словникового складу англійської мови, а саме шляхів та способів збагачення словникового складу (словотвір, лексико-семантична деривація, іншомовні та внутрішньомовні запозичення), навчити здобувачів вищої освіти застосовувати одержані знання в процесі професійної, перекладацької, науково-дослідницької, викладацької діяльності.

Метою “Теоретичного курсу основної іноземної мови (стилістика)” є формування у здобувачів вищої освіти навичок стилістичного аналізу конкретного мовного матеріалу; розвиток умінь знаходити і вірно інтерпретувати мовні явища різних рівнів, які несуть додаткову інформацію логічного, емоційного і оцінюючого характеру; поглиблення навичок критичного мислення як у роботі зі спеціальною літературою, так і у роботі з текстами художньої літератури.

Метою вивчення навчальної дисципліни “Методика вивчення іноземної мови” є створення у здобувачів вищої освіти широкої теоретичної бази для здійснення їх професійної діяльності; ознайомлення з найбільш відомими системами, методами, засобами та організаційними формами навчання іноземної мови; вироблення вміння ефективно і точно використовувати набуті теоретичні знання на практиці з урахуванням конкретних мов.

Метою курсу “Основна іноземна мова” є створення у здобувачів вищої освіти широкої теоретичної бази для її професійної діяльності та вироблення вмінь спілкуватися англійською мовою в усній та письмовій формі, що забезпечується формуванням навичок, необхідних для всіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності.

Метою курсу “Історія світової літератури” є формування у здобувачів вищої освіти уявлення про художню своєрідність західноєвропейських національних літератур, про умови їх становлення і розвитку, взаємозв’язки та впливи, про найбільш присутні питання й проблеми світового літературного процесу на його різних етапах.

Основна іноземна мова

Практика усного та писемного мовлення

Фонетика. Артикуляційна і просодична бази як компоненти фонетичної бази. Артикуляційна база англійської мови. Статичний аспект артикуляційної бази – положення основних артикуляцій: плоский (щільне прилягання до зубів) уклад губ, підтягнутість кінчика язика від зубів, низьке положення задньої частини язика. Динамічний аспект – характер переходу від приголосного до голосного та від голосного до приголосного, динаміка артикуляції голосного в межах складу, на стиках складів (слів).

Просодична база: мелодика, фразова акцентуація, ритм на рівні просодичної бази. Специфіка мелодійного контуру англійського мовлення. Специфіка фразової акцентуації. Специфіка ритму англійського мовлення: контрастне виділення наголошеного складу в акцентній (ритмічній) групі англійської мови.

Граматика. Іменник. Граматичні категорії іменника: число, відмінок. Основні синтаксичні функції: підмет, додаток, предикатив. Іменники загальні та власні, ті, що піддаються переліку, і ті, що не піддаються переліку, абстрактні та конкретні, такі, що означають живу істоту і неживий предмет, предметні та збірні.

Число. Однина, множина. Утворення форми множини.

Артикль. Службовий індикатор іменника. Система артиклів: неозначений, означений артикль, значуща відсутність (нульовий артикль). Фонетично сильні та слабкі форми артикля. Основні функції артикля. Семантичний зв'язок означеного артикля з вказівним займенником. Ототожнююча функція означеного артикля.

Дієслово. Граматичні категорії дієслова: особа, число, час, вид, стан, спосіб. Особові та неособові форми дієслова (інфінітив, герундій, дієприкметник, дієприслівник). Основна функція особових форм дієслова – вираження присудка. Функції неособових форм дієслова.

Базові форми дієвідміни: основа теперішнього часу, основа минулого часу (дієприкметник II). Правильні (регулярні) та неправильні (нерегулярні) дієслова.

Дієслова смислові, службові (модальні, аспектні, дієслова-зв'язки) та допоміжні. Дієслова перехідні та неперехідні. Дієслова термінові та нетермінові, динамічні та статичні.

Особові форми дієслова. Особа та число. Особа та число дієслова як категорії, що виражають певні характеристики суб'єкта. Три особи, два числа дієслова. Зв'язок значень особи та числа. Особові займенники як показники числа. Форма III особи однини теперішнього часу – єдина форма дієслова з

граматичною флексією в англійській мові. Архаїчна форма II особи однини. Особливості особових форм дієслова to be.

Часи. Теперішній, минулий, майбутній, майбутній час в минулому. Види: неозначений, тривалий, перфектний (доконаний), перфектно-тривалий.

Пасивна форма дії та пасивна форма стану.

Неособові форми дієслова (інфінітив, герундій, дієприкметник, дієприслівник), як форми, що поєднують в собі ознаки дієслова з ознаками інших частин мови.

Інфінітив. Вживання інфінітиву у функції підмета: в препозиції до дієслова присудка - проста структура; в постпозиції до дієслова – присудка – в конструкції з упереджувачим займенником. Вживання інфінітиву у функції предикатива в складному іменному присудку. Вживання інфінітиву у функції додатка.

Складний підмет з інфінітивом. Структура конструкції. Вторинно-предикативний характер відношень між інфінітивом та іменником, що входять до конструкції.

Герундій. Вживання герундія.

Дієприкметники. Два типи дієприкметників: дієприкметник теперішнього часу (дієприкметник I), дієприкметник минулого часу (дієприкметник II). Дієприкметник I. Форми дієприкметника I і перехідних дієслів: дійсна неозначена, перфектна, пасивна неозначена. Форми дієприкметника I і неперехідних дієслів: неозначена, перфектна. Відносний характер вираження часу формами дієприкметника I. Вираження одночасності. Вираження безпосереднього передування неозначеною формою дієприкметника від дієслів руху, фізичного сприйняття та деяких інших. Ад'єктивні та адвербіальні ознаки дієприкметника I.

Прикметник. Основні синтаксичні функції прикметника: функція предикатива та функція означення. Прикметники якісні та відносні. Ступені порівняння прикметників: звичайний, вищий, найвищий.

Прислівник. Частина мови, яка передає ознаки дії (процесу), вираженої дієсловом, та ознаку властивості, вираженої прикметником чи іншим прислівником.

Класифікація прислівників за значенням: прислівники якості, прислівники міри й ступеню, прислівники обставинних значень – часу, частотності, місця, причин, наслідку, способу дії.

Займенник. Особові та присвійні займенники. Вказівні займенники. Зворотні займенники. Взаємні займенники. Неозначені займенники. Питальні займенники. Відносні і сполучникові займенники.

Речення – як одиниця мовлення, що складена із слів за граматичними правилами і виражає відносно завершену думку. Речення як складовий елемент монологічного та діалогічного мовлення.

Члени речення. Головні та другорядні члени речення. Склад речення: група підмета та група присудка. Двоскладне речення – стандартне речення англійської мови. Поняття простого, ускладненого та складного речення.

Розповідне речення. Стверджувальне розповідне речення. Заперечне розповідне речення. Порядок слів у простому розповідному реченні. Інтонація розповідного речення. Виділення центру повідомлення в розповідному реченні.

Питальне речення. Спонукальне речення. Окличне речення.

Просте речення. Підмет простого речення. Присудок простого речення. Додаток. Означення. Обставина. Відокремлені члени речення. Однорідні члени речення. Односкладне речення. Складносурядне речення. Складнопірядне речення. Пірядне підметове речення. Предикативне пірядне речення. Додаткове пірядне речення. Означальне пірядне речення. Обставинне пірядне речення.

Пряма мова та непряма мова.

Розмовна практика

“Sport and Games Popular in English-speaking Countries and Ukraine”. “Health Service in Great Britain, USA and Ukraine”. “My Future profession”. “Trends and genres in music”. “Books in Our Life (my favourite English / American writer, my favourite Ukrainian writer).” “English as a World Language”. “Ukraine and the Ukrainians (geographical position, cities and town, Kyiv, places of interest)”. “TV and Cinema. Their Impact on People”. “New Information Technologies and modern means of communication”. “The System of Secondary Education in Great Britain, the USA and Ukraine”. Political System in English-speaking Countries and Ukraine (branches of power, elections, political parties and movements). Arts in Our Life (trends in art, art museums, the English school of painting, my favourite painter). “Youth and Music”. “Eating and Drinking Habits in English-speaking Countries and Ukraine”. “The USA and the Americans (geographical position, cities and towns, Washington, places of interest). “Family Life (family relations, bringing up children, family problems). Britain and the British (geographical position, cities and towns, London, places of interest). Human Rights. The Constitution of Ukraine”. Teaching practice (reflecting of the teaching experience, what makes a good teacher, class management, problem children). Interests and problems of young people in English-speaking countries and Ukraine”. The World Around Us (environmental problems, environmental protection, world

ecological movements). National Festivals and Family Celebrations”. “English, American and Ukrainian characters. Overcoming stereotypes”. “Student’s life and studies”. My Favourite Actor/Film Director”. “On the move (travelling by air, sea, rail or car, hiking and cycling). Mass Media in English-speaking Countries and Ukraine”. The System of Higher Education in English-speaking Countries and Ukraine”. There is No Place Like Home (native town / homes and housing in Ukraine). Seasons and Weather.

Теоретичні курси основної іноземної мови

Stylistic Differentiation of the English Vocabulary. Graphical expressive means. Phonetic Expressive Means and Stylistic Devices. Lexical Expressive Means and Stylistic Devices. Functional styles of Modern English. Semantic Change of a Word. Syntactical Expressive Means.

Polysemy and Homonymy. Phraseology. Antonyms and synonyms. Types of word meaning. Etymological Structure of Word. Ways of Word-building.

Classification of Sentences. The Functions and Types of Phrases. Subcategorization of Parts of Speech. Segmental levels of Language. Types of Word-form Derivation.

The English Consonant System. The English Vowel System. World-Stress in English. Intonation. Modifications of Phonemes in Connected Speech.

The problem of chronological division in language history. General survey of the periods. The evolution of the English phonetic system through time. The growth of the English vocabulary. The rate of inner and outer means of enriching vocabulary at different historical periods. The evolution of the English nominal system through time. The evolution of the English verbal system through time. Causes of transformation of the English language from synthetic to analytical type of language. Dialectical differentiation of the English language during Old and Middle English periods. The notion of Standard English. The English language outside Great Britain.

Методика вивчення іноземної мови

Методика як наука про навчання іноземних мов. Загальна і окрема методика. Зв'язок методики з іншими науками. Суть поняття “метод”. Метод як базисна категорія і як спосіб діяльності вчителя. Основні та допоміжні методи дослідження у навчанні іноземних мов. Суть поняття “принцип”. Загально-дидактичні та власне методичні принципи навчання іноземних мов.

Мета навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах: комплексна реалізація практичних, освітніх, виховних та розвиваючих цілей навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах. Зміст навчання іноземної мови та характеристика його основних компонентів. Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу з іноземної мови. Характерні риси уроку іноземної мови. Типи уроків іноземної мови. Структура уроку іноземної мови. Постійні та змінні компоненти. Планування навчального процесу з іноземної мови в середніх навчальних закладах. Види планів. Суть поняття “вправа” та її структура. Класифікація вправ для навчання іноземної мови. Засоби навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах та їх класифікація. Суть поняття “НМК” та його структура. Контроль у навчанні іноземної мови. Види, форми та функції контролю. Тестування. Мета і зміст навчання фонетичного матеріалу в середніх навчальних закладах. Принцип апроксимації. Система вправ. Проблема навичок і вмінь мовлення у навчанні іноземних мов та їх характеристика. Мета і зміст навчання граматичного матеріалу в середніх навчальних закладах. Активний і пасивний граматичний мінімум. Система вправ. Мета і зміст навчання лексичного матеріалу в середніх навчальних закладах. Активний і пасивний лексичний мінімум. Система вправ. Назвіть способи семантизації нових лексичних одиниць та обґрунтуйте вибір того чи іншого способу. Навчання техніки письма: графіки, каліграфії, орфографії. Система вправ. Навчання писемного мовлення. Система вправ. Завдання та труднощі навчання техніки читання. Система вправ. Навчання читання як виду мовленнєвої діяльності. Види читання: ознайомлювальне, вивчаюче та переглядове. Система вправ. Мета і зміст навчання діалогічного мовлення. Система вправ. Мета і зміст навчання монологічного мовлення. Система вправ. Визначте комунікативні функції діалогічного і монологічного мовлення та порівняйте їх лінгвістичні та психологічні особливості. Мета і зміст навчання аудіювання в середніх навчальних закладах. Труднощі сприйняття і розуміння аудіотекстів та шляхи їх подолання. Система вправ. Позакласна робота з іноземної мови. Види, форми та принципи позакласної роботи. Сучасна методична концепція: методична система інтенсивного навчання іноземних мов. Критичний аналіз усного методу Г. Пальмера. Критичний аналіз методу навчання

читання М. Уеста. Критичний аналіз аудіолінгвального та аудіовізуального методів. Характеристика чинних програм з іноземної мови.

Література

1. Аракин В.Д. и др. Практический курс английского языка для I, II, III курсов педагогических вузов. – М.: Просвещение, 2000.
2. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка/ Стилистика декодирования. – М.: Просвещение. – 1990. – 272 с.
3. Мараховский А.А. и др. Стилистика английского языка. – К.: Высш.шк., 1991. – 285 с.
4. Мороховська Є.Я. Основи граматики англійської мови: Теорія і практика. – К.: Вища шк., 1993.
5. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови. – Харків: Освіта, 1993. – 250 с.
6. Методичні рекомендації до самостійної роботи з курсу “Історія англійської мови” для студентів спеціальності 7.010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Мова (англійська, німецька) та література / Уклад.: Т.В.Рябуха. – Мелітополь: МДПУ, 2003. – 67с.
7. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник/ кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1999. – С. 6-14.
8. Панова Л.С. Обучение иностранному языку в школе: Пособие для учителей. – К.: Рад.шк., 1989. – 144 с.
9. Расторгуева Т.А. История английского языка (на англ. яз.) – М.: Астрель-АСТ, 2001.
10. Резник Р.В., Сорокина Т.А., Резник И.В. История английского языка (на англ. яз.). – М.: Наука, 2001.
11. Рогова Г.В., Рабинович Ф.М., Сахарова Т.Е. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. – М.: Просвещение, 1991. – 228 с.
12. Соколова М.А., Гинтовт К.П. Практическая фонетика английского языка: Учебн. для студ. высш. учебн. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 384 с.
13. Харитончик З.А. Лексикология английского языка. – Х., 1992.
14. Galperin I.R. Stylistics. – М.: Higher School, 1981. – 293 p.

Історія світової літератури

Антична література

Антична література. Вступ. Давньогрецька література. Міфологія. Місце античної літератури в історії світової цивілізації. Вплив античної літератури на літератури різних епох. Давньогрецька література: періоди розвитку, найвизначніші представники. Роль давньогрецької літератури у розвитку світової культури. Образи та сюжети літератури Греції у світовому мистецтві.

Міфологія як різновид конкретно-життєвого мислення давніх греків: час зародження, етапи розвитку. Класифікація міфів за тематикою. Найдавніші міфи про походження світу та богів. Використання давньогрецьких міфів у європейській літературі.

Героїчний епос Стародавньої Греції.

Історична основа міфів про Троянську війну. Поєми Гомера „Іліада” та „Одіссея” як уславлення людської сміливості, мудрості, сили духу, засудження війни. Особливості композиції „Іліади”. Система образів „Іліади”. Особливості сюжету „Одіссеї”. Провідні образи. Художні особливості й поетична техніка поем Гомера. Гомер і подальша література.

Література Греції класичного періоду. Езоп. Тематика та проблематика байок, своєрідність композиції. Творче наслідування Езопа байкарями наступних епох.

Лірика. Загальна характеристика епохи. Передумови зародження лірики у Греції. Джерела, своєрідність, види та найяскравіші представники давньогрецької лірики: Алкей, Сапфо, Анакреонт та ін.

Драматична поезія. Зародження та місце театру в житті давніх греків. Трагедія як провідний жанр літератури. Творчість „батька трагедії” Есхіла. Трагедія „Прометей-закутий” як уславлення величчя подвигу. Значення творчості Есхіла для подальшого розвитку європейської літератури.

Творчість Софокла як відбиття світогляду давніх греків. «Народження Людини» у трагедії „Цар Едип”. Трагедія „Антигона” – гімн силі духу людини. Софокла і наступна література.

Творчість Еврипіда. Трагедія „Медея” – торжество світогляду нового типу. Антивоєнна тема у творчості поета („Андромаха”, „Орест”). Значення творчості митця для подальшого розвитку літератури.

Давньогрецька комедія. Творчість Аристофана. Походження і розвиток афінської комедії: джерела, зв'язок з фольклором та трагедією, структура,

загальний стиль. соціально-історичне значення. Комедії „Вершники”, „Хмари”, „Жаби” як приклад різножанровості творчості поета. Значення творчості Аристофана.

Філософська проза. „Поетика” Аристотеля і проблеми літератури і мистецтва. Вчення про трагедію та її складові частини, катарсис. Історичне значення діяльності Аристотеля.

Римська класична література. Загальна характеристика “золотої доби” римської культури та мистецтва. Творчість Публія Вергілія Марона. Ідейний зміст, своєрідність сюжету та композиції, художнього стилю поеми “Енеїда”. Популярність твору Вергілія в європейських літературах, її трагедійні переспіви та переробки.

Поетична спадщина Квінта Горація Флакка: “Сатири”, “Оди”, “Послання”. Тематика цих творів, основні мотиви й особливості поезики.

Творчість Публія Овідія Назона, жанрово-стильове новаторство. “Метаморфози” (або “Перетворення”) – основний твір другого періоду творчості.

Література Середньовіччя та Відродження

Література Середніх віків. Особливості середньовічного світогляду. Вплив християнства на формування літератури. Періодизація середньовічної літератури. Основні естетичні засади творчості митців слова.

Література раннього Середньовіччя. Особливості розвитку Середньовічної літератури на ранніх етапах. Народний героїчний епос. Германський героїчний епос. «Пісня про Хільдебранда». Англосаксонська поема про Беовульфа.

Давньоірландський епос. Давньоскандинавський епос. Героїчні саги уладського циклу та їх особливості. «Поетична біографія» Кухуліна: образ епічного героя. Міфологічні пісні та переробка міфологічних мотивів і сюжетів. Зміст «Старшої Едди» та «Молодшої Едди». Художні особливості.

Література Зрілого Середньовіччя. Західноєвропейський героїчний епос. Соціально-історичні зміни у XII–XIII ст. та їх вплив на розвиток літератури. Французький героїчний епос. «Пісня про Роланда» та її історична основа. Народність поеми, сюжетно-композиційна структура. Іспанський героїчний епос. «Пісня про мого Сіда»: виникнення та структура. Образ Сіда та його історичний прототип, засоби героїзації персонажа. Антифеодальна спрямованість твору, патріотичний характер.

Рицарська (куртуазна) література. Соціально-історичні умови формування рицарської культури. Поняття «кодексу честі» як основи рицарської культури, прояви його в літературі. Куртуазна лірика: жанрово-тематичне розмаїття. Рицарський роман, його художні особливості. Класифікація жанрових

зразків. Роман «Трістан та Ізольда»: історія написання, трансформація легендарного сюжету. Поєднання язичницьких та християнських мотивів у творі. Особливості побудови любовної лінії. Художні характеристики твору.

Література Проторенесансу. Творчість Данте Аліг'єрі як синтез культури Проторенесансу. «Божественна комедія» – вершинний твір митця. Структура та ідейно-художні особливості поеми. Лірико-драматичний характер. Відлуння античних та християнських мотивів.

Література Відродження. Загальна характеристика. Хронологічні межі доби. Особливості ренесансного світогляду. Сутність «відродження» в літературі. Художня специфіка і тематичне розмаїття літератури.

Італійське Відродження. Історичні умови розвитку літератури. Новаторство італійських митців слова. Ф. Петрарка – перший гуманіст доби Відродження. Збірка «Книга пісень» («Канцоньєре»): особливості структури, основні мотиви. Розвиток жанру сонету у ліриці Петрарки.

Творчість Дж. Боккаччо. Основні етапи життя і творчості Дж. Боккаччо, його творча еволюція. «Декамерон»: структура, тематика і образна система збірки. Проблема цілісної єдності «Декамерона». Класифікація новел, їх антиклерикальний та антифеодальний зміст.

Відродження в Німеччині та Нідерландах. Історична ситуація: гуманізм і Реформація. «Література про дурнів» як характерна ознака німецького Відродження («Корабель дурнів» С. Бранта, «Похвала Глупоті» Е. Роттердамського). Поетика гуманістичної сатири. «Народні книжки».

Англійське Відродження. Суспільно-політичні умови формування культури й літератури Англії у XVI ст. Шекспір – видатний представник англійського Відродження. «Шекспірівське питання»: проблеми біографії митця. Періодизація творчості. Жанр сонета у творчій спадщині Шекспіра: тематичне розмаїття, художні особливості. Відмінність образу Смаглявої Леді від петрарківської Лаури. Образ ліричного героя. Жанрова своєрідність і сюжетні джерела шекспірівських п'єс. Синтез комічного і трагічного, високого і низького, багатство образних засобів. Загальні особливості драматургії першого періоду. Вирішення трагічного конфлікту у п'єсі «Ромео і Джульєтта». Образно-художнє втілення ідеї про особисту відповідальність людини перед суспільством у зрілих трагедіях митця («Отелло», «Макбет», «Гамлет», «Король Лір»).

Іспанська література. Особливості соціально-політичного розвитку Іспанії XV–XVI ст. Зародження гуманістичного руху. Естетичні засади творчості Сервантеса. Історія написання роману «Дон Кіхот». Сюжет і композиція твору. Традиції народної сміхової культури у творі. Еволюція образу Дон Кіхота. Фольклорні джерела образу Сансо Панси, його функціональне призначення.

Творчість Л. де Веги. Естетичні погляди на національну драму. Класифікація комедій. Функція інтриги у комедії «Собака на сні». Антиклерикальний і антифеодальний пафос твору. Система образів комедії та її зв'язок з традиційними персонажами народного театру. Вплив творчості Л. де Вега на світову драматургію.

Французьке Відродження. Творчість Ф. Рабле – вершина гуманістичної літератури Франції. Поетикальні особливості роману «Гаргантюа і Пантагрюель», його стиль і мова. Сатиричний зміст твору. Прийоми раблезонади.

Література XVII–XVIII

Загальна характеристика літературного процесу XVII ст. Класицизм. Специфіка літературного процесу XVII ст. Класицизм як напрям і художня система. Історичні умови зародження класицизму. Раціоналістичний характер його естетики й нормативність поетики. Основні художні принципи класицизму.

П. Корнель як основоположник класицистичної трагедії. Роль трагікомедії «Сід» у творчій біографії драматурга. Трагічний конфлікт між особистим почуттям і суспільним обов'язком. Новаторство Корнеля в жанрі трагедії.

Творчість Ж. Расіна. Естетичні погляди митця. Відмінність між трагедіями Расіна і Корнеля. Етична і моральна проблематика творів Расіна. «Федра» як одна з вершин французької класицистичної трагедії. Гуманістичні тенденції у трагедії. Художні особливості трагедії «Андромаха». Образ Андромахи у грецькій міфології. Поєднання елементів життєвої правди і міфів у трагедіях Расіна. Специфіка психологізму в творчості драматурга.

Бароко та його різновиди. Бароко в літературі й мистецтві XVII ст., його суспільно-історичний ґрунт та світоглядні засади. Синтез Відродження і Високого Середньовіччя в художній культурі бароко. Вираження в ньому кризи ренесансного гуманізму й естетики Відродження. Течії і «рівні» літератури бароко /високе, середнє і низове/. Характерні риси поетики літературного бароко /динамізм, тяжіння до контрастів і антиномій, пишного декору, метафоризм і емблематичність/. Драматургія бароко. Проблема художнього методу Кальдерона. Філософські драми Кальдерона. «Життя це сон» як відображення етико-філософських уявлень бароко про світ та людину. Значення драми для подальшого розвитку іспанської літератури.

Творчість Дж. Мільтона. Вираження передових громадянських ідеалів епохи в поемах Мільтона доби Реставрації. Поема «Втрачений рай» – зразок релігійно-філософського епосу XVII ст. Специфіка використання біблійної тематики в англійській літературі XVII ст. Суперечності задуму поеми. Особливості стилю поеми: динамізм композиції, тяжіння до глобальних узагальнень, контрастність

образів, алегоризм і метафоричність. Барокові і класицистичні риси в творчості Мільтона.

Творчість Мольєра. Матеріалістичні, атеїстичні та демократичні риси світогляду Мольєра. Мольєр – «комедіограф Аристократичної епохи». Періодизація творчості Мольєра. Багатство жанрів його драматургії. Використання Мольєром традицій ренесансного реалізму і досвіду народного театру. Боротьба Мольєра за створення високої комедії.

Суспільна спрямованість комедійного мистецтва Мольєра. Його комедії сатирична енциклопедія французького суспільства XVII ст. "Тартюф" як зразок сатиричної комедії Мольєра. Антиклерикальний пафос комедії. Викривальні тенденції в комедії "Дон Жуан". Філософська проблематика комедії. Проблема художнього методу комедії. Тема буржуазії в комедії Мольєра "Міщанин-шляхтич". Проблема позитивних героїв у театрі Мольєра. Ідейно-художній аналіз творів "Скупий", "Удаваний хворий", "Мізантроп" в контексті теорії класицизму. Значення творчої спадщини Мольєра для розвитку жанру комедії.

Література XVIII ст. та ідейний рух Просвітництва. Світоглядні засади Просвітництва: віра в розум і його необмежені можливості; в природжену розумність і добродієність людини; в просвіту як основний засіб вирішення суспільних, моральних та інших проблем. Національні особливості розвитку Просвітництва в різних країнах. Естетика Просвітництва та її основні принципи. Основні напрями літератури Просвітництва: просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм і преромантизм. Роль доби Просвітництва в становленні роману нового часу.

Англійське Просвітництво. Особливості розвитку Просвітництва в англійській літературі. Загальна характеристика романів Д.Дефо та місце серед них "Робінзона Крузо". Жанрова специфіка твору. Значення авантюрного елемента в композиції романів. Англійський буржуа в зображенні Дефо. Своєрідність художнього методу Дефо. Романи Дефо як важливий етап у розвитку англійської прози.

Творчість Дж. Свіфта. Розбіжність у поглядах Свіфта і Дефо. на буржуазний прогрес та роль особистості в суспільстві. Антибуржуазні тенденції у творчості Свіфта. Сатиричний памфлет "Казка бочки". Бойовий характер сатиричної публіцистики Свіфта. Найвище творче досягнення письменника – роман-памфлет "Мандрі Гуллівера" з його узагальненою сатиричною картиною дійсності. Специфіка політичної сатири Свіфта. Традиції Свіфта в англійській та світовій літературі взагалі.

Література Франції XVIII ст. Особливості французького Просвітництва. Творчість Вольтера. Загальна характеристика світогляду. Художня специфіка філософських повістей. Ідейний зміст і естетична своєрідність повісті „Кандід”.

Викривальна спрямованість повісті "Простак". Проблема позитивного героя у творі.

Творчість Бомарше. Естетичні погляди /передмова до п'єси "Євгенія"/. Трилогія про Фігаро. Політичне та художнє значення "Весілля Фігаро". Місце Бомарше в розвитку реалістичної французької комедії XVIII ст.

Творчість Д. Дідро. Філософські та суспільно-політичні догляди Д. Дідро. Антиклерикальна спрямованість роману "Черниця". Психологічні елементи роману-памфлету "Небіж Рамо". Жанрова своєрідність прози Дідро.

Література німецького Просвітництва. Творчість Ф. Шіллера. Ідейна спрямованість і художні особливості штюрмерських драм Шіллера /"Розбійники", "Підступність і кохання"/. Проблема "веймарського класицизму" в творчості Шіллера. Філософська проблематика та жанрова різноманітність лірики Шіллера 1790-х рр. Місце його творчої спадщини в історії німецької літератури.

Творчість Й.В. Гете. Ідейно-художня специфіка штюрмерського періоду творчості Гете. Роман "Страждання молодого Вертера" як вираз кризи штюрмерських настроїв Гете. Проблема сентименталізму у романі. Відхід Гете від штюрмерства, суперечливість його громадянської позиції в кінці 70-х та на початку 80-х рр. XVIII ст. Проблема "веймарського класицизму" у творчості Гете. Історія створення трагедії "Фауст". Глибоке осмислення становлення буржуазного суспільства як основа концепції твору. Образ Фауста, його філософське та художнє значення. Центр трагедії – еволюція Фауста, думка про творче начало та служіння народу. Художнє узагальнення європейської дійсності XVIII – початку XIX ст. у трагедії. Філософська проблематика та утопічні тенденції "Фауста". Композиція та поетичні особливості твору. Проблема реалізму трагедії.

Рух "бурі й натиску" та його вплив на розвиток німецької літератури. Літературна програма штюрмерів. Штюрмерство і романтизм.

Література XIX ст.

Загальна характеристика літератури XIX ст. Соціокультурні умови формування літератури XIX ст. Періодизація літератури XIX ст. Основні тенденції і напрями розвитку. Специфіка романтичного світовідчуття.

Німецький романтизм. Особливості розвитку німецького романтизму. Періодизація німецької літератури XIX ст., літературні школи і тенденції розвитку мистецтва слова.

Поетична творчість Г. Гейне. Новаторство митця. «Книга пісень» як відображення романтичного розриву з дійсністю. Народнопісенна основа віршів.

Реалістичний характер поеми «Німеччина. Зимова казка». Семантичне наповнення назви твору.

Викривальний зміст творів Е. Т. А. Гофмана. Естетичні погляди митця. Е. Т. А. Гофман: життя і творчість у стилі «саргіссіо». Спільні та відмінні риси творчості Гофмана та єнських романтиків. Тема мистецтва та його впливу на людей у текстах письменника. Художні особливості творів «Золотий горщик», «Крихітка Цахес», «Лускунчик і Мишачий король».

Творчість братів Грімм. Роль письменників у збереженні національного фольклору. Тематика „Дитячих і сімейних казок”. Народні уявлення про життя і стосунки між людьми. Дорослий зміст казок.

Англійський романтизм. Особливості розвитку англійського романтизму. Провідні представники напряму в літературі Англії. Поема Дж.Г. Байрона «Паломництво Чайльд Гарольда» як зразок романтизму. Рання лірика митця. Поняття «байронізм». Образ Чайльд Гарольда як «байронічного» героя. Художні особливості поеми. Зародження жанру ліро-епічної поеми.

Соціально-політичні передумови формування жанру історичного роману в Англії. Художні особливості жанру. В. Скотт – засновник жанру історичного роману («Айвенго»).

Французький романтизм. Особливості розвитку французького романтизму. Провідні представники напряму в літературі Франції. Новаторство В. Гюґо-романіста. Художні особливості історичних романів «Знедолені» та «Собор Паризької Богоматері». Проблематика, образна система, поетика творів. Змалювання історії через долю одного персонажа.

Феміністичний характер прози Жорж Санд. Етапи творчості письменниці. Образ сильної і незалежної жінки у діалогії «Консуело» та «Графиня Рудольштадт». Тема мистецтва у романі «Консуело».

Американський романтизм. Специфіка розвитку американської літератури ХІХ ст. Загальна характеристика американського романтизму. Філософське осмислення життя у творчості Г. Мелвілла. Історія написання роману «Мобі Дік». Образи Ахава та Ізмаїла.

Ф. Купер – майстер пригодницького роману. Багатожанровість творчості митця, широка тематика. Критика американської демократії як провідна ідея творчості. Пенталогія про Шкіряну Панчоку: ідейно-тематичний зміст, художні особливості. Специфіка образної системи. Змалювання шляхів розвитку американського суспільства.

Реалізм і його художня специфіка. Французький реалізм. Історичні передумови розвитку реалізму в європейській літературі ХІХ ст. Жанрове і тематико-проблематичне розмаїття творів, специфіка головного героя. Особливості розвитку реалізму у Франції. Тема сучасності та революції.

Головні етапи творчого шляху О. де Бальзака. Задум циклу «Людська комедія». Місце в циклі повісті «Гобсек». Проблема скупості у повісті «Гобсек» як вияв хвороби цілого суспільства. Причини деградації особистості Гобсека.

Життєвий шлях Г. Флобера. «Прагнення невидимості»: Г. Флобер проти ліричного героя романтизму. Історія написання роману «Пані Боварі». Критика буржуазно-обивательського середовища у романі. Специфіка образної системи.

Англійська література критичного реалізму. Соціокультурні фактори розвитку англійської реалістичної літератури. Творчість Ч. Діккенса. Соціально-сатиричні романи митця. Особливості співвіднесення світу дитини й дорослих у романі «Олівер Твіст». Спрямованість критицизму автора. Характеристика образної системи твору. Проблематика твору Ч. Діккенса «Різдвяна пісня у прозі»

Життєвий і творчий шлях В. Теккерея. Еволюція реалізму та світогляду митця. Роман «Ярмарок суєти» та його місце у творчому доробку письменника. Новаторство жанру. Символіка підзаголовку «Роман без героя». Вплив В. Теккерея на подальший розвиток світової літератури.

Література ХХ – початку ХХІ ст.

Межа ХІХ-ХХ ст.: основні тенденції та напрямки розвитку літератури. Періодизація літератури кінця ХІХ – поч. ХХ ст. Модерністські концепції світу і людини, революційно-радикальні процеси в суспільному і культурному житті Європи. Загальна характеристика літературного розвитку 20–30-х рр.: освоєння літературою нових сфер дійсності, пошуки нових художніх форм. Експериментальна поетика Вірджинії Вулф (романи «Місіс Делловей» та «До маяка»). Основні авангардистські течії в літературі: футуризм, кубізм, сюрреалізм та ін.

Творчість А. де Сент-Екзюпері. Поєднання життя із творчістю. Етичний, естетичний і філософський зміст твору «Маленький принц». Жанр філософської казки-притчі. Основні символи в «Маленькому принці».

Філософські засади натуралізму. Естетичні погляди Е. Золя. Цикл «Ругон-Маккари» – його ідейна і проблематична цінність.

Творчість Гі де Мопассана. Періодизація творчості письменника. Естетичні погляди. Проблематика творчості. Особливості новелістики Гі де Мопассана. Психологічна глибина новел. Контрасти у творах письменника. Аналіз творів «Пампушка», «Мадемуазель Фіфі».

Новаторство драматургії I пол. ХХ ст. Основні напрямки розвитку драматургії ХХ ст. Теорія епічного театру Б. Брехта, основні принципи. Зв'язок творчості драматурга з експресіонізмом. Соціальна естетика Б. Брехта. Втілення принципів епічного театру в п'єсі «Матінка Кураж та її діти». Ідейний зміст п'єси,

його втілення в сюжеті. Риси філософського театру (п'єса-парабола). Символістський театр М. Метерлінка («Синій птах»).

Творчість Г. Ібсена. Особливості “нової драми”. Соціально-психологічний конфлікт драм Г. Ібсена. Новаторство митця. Проблематика п'єси “Ляльковий дім”. Поема “Пер Гюнт”. Жанрові особливості твору. Характеристика образу головного героя.

Творчість Б. Шоу. Естетика письменника. Новаторство Б. Шоу в царині театру “ідей”. Філософські погляди. Аналіз творів “Дім, де розбиваються серця”, “Професія місіс Уоррен”: ідейно-тематичний зміст, сюжет, основний конфлікт творів.

Розвиток західноєвропейської поезії I пол. XX ст. Авангардистська поезія Г. Аполлінера. Аналіз збірок “Каліграми”, “Алкоголі”. Т.С. Еліота як творець експресіоністської лірики. Міфологічна основа поеми “Безплідна земля”. Поетичний світ Ф. Гарсія Лорки. Циганські мотиви у ліриці митця. Поетичне новаторство Р.М. Рільке. Особливості вираження модерністських тенденцій. Тематика творчості поета. Філософська проблематика («Книга годин»). Специфіка розкриття теми Бога і митця («Сонети до Орфея»).

Літературний символізм. Уявлення про символізм. Естетичні засади творчості французьких поетів-символістів. Ш. Бодлер “Квіти зла”: структура збірки, сенс назви, тема краси й смерті, метафори та символи у поезіях Бодлера. Особистість та поезія А. Рембо. Вірші “Голосні” та “П'яний корабель”. Поезія П. Верлена. Програмовий вірш “Поетичне мистецтво”. Тематика і особливості творчого методу у поезіях С. Малларме. Риси символізму у прозі. Повість Е. Хемінгуея “Старий і море”.

“Інтелектуальний роман” як новий вид філософської прози XX ст. Поняття “інтелектуальний роман”. Творчість Г. Гессе. Світ особистості у романі “Степовий вовк”. Композиція роману “Степовий вовк”: естетика музичного жанру фуги, значення есе “Трактат про Степового вовка”.

Література “втраченого покоління”. Поняття “втрачене покоління”. Тема “втраченого покоління” у творчості Е.М. Ремарка. Автобіографічні моменти у романі “На Західному фронті без змін”. Пацифізм роману. Проблематика антивоєнного роману “Три товариші”. Періодизація творчості Е. Гемінгвея. Новаторство прози письменника: лаконізм, “ефект айсбергу”, відвертість сповіді від першої особи, лейтмотив. Фатальна вітальність фієсти: тема «втраченого покоління» за версією Е. Гемінгвея («Фієста. І сонце сходить»). Проблематика роману “Прощай, зброе!”. Значення творчості письменника для світової літератури.

Творчість Ф. Кафки. Автобіографічні риси прози письменника. Своєрідність світобачення та його художнє вираження. Особливості стилю митця,

поєднання реального й ірреального. Проблематика твору Ф. Кафки “Перевтілення”.

Специфіка “джазової доби” і творчість Ф.С. Фіцджеральда. Мотив багатства й успіху в контексті “американської мрії”. Проблематика роману “Великий Гетсбі”. Відображення епохи джазу у творі. Характеристика ранньої творчості Дж. Лондона. Особливості творчого методу письменника. Проблема позитивного героя. Характер романтики у творах “північного” циклу. Роман “Мартін Іден” і проблема мистецтва у буржуазному суспільстві.

Література Німеччини II пол. XX ст. Друга світова війна та культурно-історичний розвиток післявоєнної Німеччини. Творчість Г. Белля. Проза митця як відображення та коментар до історичних подій. Поняття “антивоєнний роман”. Післявоєнна Німеччина у романі “Більярд о пів на десяту”. Авторська концепція зв'язку людини та історії у романі. Вивчення психології пересічного німця. Соціально-філософська проблематика роману. “Більярдний” тип текстової тканини.

Екзистенціалізм у французькій літературі. Екзистенціалізм як напрям філософії та літератури. Причини актуалізації філософії екзистенціалізму та її вплив на французьку літературу. Спрямованість філософських інтересів А. Камю. “Сторонній” А. Камю як художній маніфест концепції абсурду. Проблема вибору та її гуманістичне вирішення у романі-притчі “Чума”. Тема перестороги у творі.

Роман-антиутопія XX ст. Причини виникнення жанру антиутопії. Поняття “утопії” та “антиутопії” у світовій літературі. Розрізнення двох типів. Основні риси, тематика та проблематика антиутопій XX ст. Особливості творчості Дж. Оруела. “1984” Оруелла як роман-антиутопія. Тематика і проблематика романів письменника. Людина і цивілізація у романі В. Голдінга “Володар мух”. Система символів у творі. Тема агресивного начала в людській природі.

Література Латинської Америки. Специфіка латиноамериканського типу художньої свідомості. Роман “магічного реалізму”. Г. Маркес як теоретик “магічного реалізму”. Проблема зміни поколінь і цивілізацій у романі “Сто років самотності”.

Література постмодернізму. Філософсько-естетичні засади постмодернізму. Постмодернізм в літературі. Поняття інтертекстуальності. Постмодерний роман та його специфіка.

Творчість П. Зюскінда. Схрещення елементів класичної та масової літератури у творчості письменника. Філософсько-естетичні засади постмодернізму та їх вплив у романі “Запахи”. Поняття “постмодерністський роман”. Текстуальна та інтертекстуальна площини у творі. Проблеми співвідношення краси і зла, влади митця та мистецтва над натовпом, пошук

досконалості в романі. Парфуми як гротескно-іронічна метафора мистецтва. Роль художніх описів у романі “Запахи”.

“Масова література” як явище II пол. XX ст. Поняття “масова література”. Бестселер як маркер “масовості” тексту. Жанрове розмаїття. Поняття “жіночий роман” (Сандра Браун, Даніела Стіл). Жанр детектива. Інтелектуальний детектив (Жорж Сіменон). «Східний експрес» – недетективний детектив Агати Крісті. Характеристика жанру “фентезі”. Творчість Толкієна. Книжки про Гаррі Поттера.

Література Сходу. Японська література XX ст. – між Сходом і Заходом. Своєрідність стилю Ісікава Такубоку. Реформування японської класичної танка. Своєрідність творчості Кобо Абе. Синтез національних та західноєвропейських традицій. Суголосність проблематики та вибраного жанру з літературою екзистенціалізму. Роман Кобо Абе «Жінка у пісках»: відступ від канонів японської естетики. Особливості поезики роману.

Рекомендована література

1. Античная культура. Литература, театр, искусство, философия, наука : словарь-справочник / сост. и общ. ред. В. Н. Ярхо. Москва : Лабиринт, 2002. 481 с.
2. Бахтин М. М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. Москва : Художественная литература, 1990. 543 с.
3. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох. Київ : Факт, 2007. 720 с.
4. Буйвол О. В. Антична література : текст лекцій. Харків : НТУ «ХП», 2013. 120 с.
5. Гальчук О. Антична література : навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. Київ : Видавництво Київського славістичного університету, 2008. 210 с.
6. Давиденко Г. Й. Лекційні, практичні та коригуючі матеріали з античної літератури. Глухів : [Б. в.], 1998. 73 с.
7. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII ст. : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
8. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури XX століття : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 488 с.
9. Давиденко Г. Й., Чайка О. М. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття : навч. Посібник. 3-тє вид. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 400 с.
10. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури Середніх віків та

- доби Відродження : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 247 с.
11. Денисова Т. Феномен постмодернізму: контури й орієнтири. *Слово і час*. 1995. № 2. С. 18–27.
 12. Єрмоленко В. Далекі близькі. Есеї з філософії та літератури. Львів : ВСЛ, 2017. 300 с.
 13. Жиленков А. И. Средние века и эпоха Возрождения в истории зарубежной литературы : учебное пособие. 2-е изд., доп. Белгород : ИД «Белгород», 2013. 124 с.
 14. Забудская Я. Л. История античной литературы : краткий курс для студентов гуманитарных специальностей. Москва : Ленанд, 2018. 160 с.
 15. Зарубіжна література ХХ ст. / за ред. О. М. Ніколенко, Н. В. Хоменко, Т. М. Конєвої]. Київ : Вища школа, 1998. 369 с.
 16. История западно-европейской литературы. Средние века и Возрождение / Алексеев М. П. и др. Изд. 5-е, испр. и доп. Москва : Высшая школа, 2000. 462 с.
 17. Лютий Т. Корабель шаленців. Нариси з культури несамовитості, глупоти і безрозсудства. Львів : ВСЛ, 2017. 224 с.
 18. Мир античных мифов / ред.: Каширина Т., Евсеева Т., Лесняк О. Москва : Аванта+, Аст, 2009. 348 с.
 19. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму : підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. 416 с.
 20. Пащенко В. І, Пащенко Н. І. Антична література : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Либідь, 2001. 718 с.
 21. Підлісна Г. Н. Антична література : навч. посібник. Київ : Вища школа, 1992. 255 с.
 22. Хаткина Н. В. Мировая литература от античности до Ренессанса. Москва : ООО ТД «Издательство Мир книги», 2008. 192 с.
 23. Шалагінов Б. Зарубіжна література: від античності до початку ХІХ сторіччя : історико-естетичний нарис. 3-тє вид., випр. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013. 368 с.
 24. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури. Львів : Світ, 1993. 312 с.
 25. Шевченко С. Міфи. *Зарубіжна література в школах України*. 2010. № 7–8. С. 62–63.

Критерії оцінювання

Об'єкт контролю – рівень засвоєння теоретичних знань і оволодіння професійно-методичними вміннями, сформованими у здобувача вищої освіти в результаті вивчення основної іноземної мови (монологічне висловлювання з теми), методики вивчення іноземної мови, теоретичного курсу основної іноземної мови (фонетики, граматики, стилістики, лексикології), історії світової літератури.

Форма контролю – співбесіда з екзаменаторами, членами екзаменаційної комісії, що передбачає відповідь здобувача вищої освіти на перше, друге, третє та четверте питання екзаменаційного білета.

Критерії оцінювання першого питання з історії світової літератури:

Оцінка «**відмінно**»: 23-25 балів – випускник вільно володіє матеріалом, самостійно оцінює окремі літературні явища, викладає матеріал логічно, послідовно, трансформує одержану інформацію, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції.

Оцінка «**добре**»: 19-22 бали – випускник володіє матеріалом, самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст, однак припускається окремих недоліків: здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації.

Оцінка «**задовільно**»: 18-21 бал – випускник відповідає осмислено, самостійно, але при цьому володіє елементарними навичками аналізу літературних явищ, за обсягом висловлювання сягає норми, його виклад загалом зв'язний, але відсутня самостійність суджень, їх аргументованість.

Оцінка «**незадовільно**»: 1-14 балів – здобувач вищої освіти не дає чіткої відповіді, висловлювання є лише набором фраз, які між собою не поєднуються за змістом, є непослідовними, відсутні факти, важливі для розуміння думки.

Критерії оцінювання другого питання з одного із теоретичних курсів основної іноземної мови:

Оцінка «**відмінно**» (23-25 балів) виставляється за:

- змістовність відповіді, повноту і правильність викладу (4 бали);
- послідовність, логічність викладу матеріалу (4 бали);
- вільне володіння термінологією (4 бали);
- підкріплення теоретичного матеріалу прикладами (4 бали);
- вміння аналізувати, зіставляти, робити висновки (4 бали);
- вміння вести дискусію з додаткових питань (4 бали);
- бездоганне володіння англійською мовою (1 бал).

Оцінки «**добре**» (19-22) виставляється за:

- змістовність відповіді, повноту і правильність викладу (3-4 бали);
- послідовність, логічність викладу матеріалу(3-4 бали) ;
- володіння термінологією(3-4 бали) ;
- підкріплення теоретичного матеріалу прикладами (3-4 бали);
- вміння аналізувати, зіставляти, робити висновки (3-4 бали);
- вміння вести дискусію з додаткових питань (3-4 бали).

Оцінки «**задовільно**» (15-18) виставляється за:

- змістовність відповіді, повноту і правильність викладу (2-3 бали);
- послідовність, логічність викладу матеріалу(2-3 бали);
- володіння термінологією(2-3 бали);
- підкріплення теоретичного матеріалу прикладами (2-3 бали);
- уміння аналізувати, зіставляти, робити висновки (2-3 бали);
- вміння вести дискусію з додаткових питань (2-3 бали).

Оцінка «**незадовільно**» (0-14) виставляється за:

- змістовність відповіді, повноту і правильність викладу (0-3 бали);
- послідовність, логічність викладу матеріалу(0-3 бали) ;
- володіння термінологією(0-2 бали) ;
- підкріплення теоретичного матеріалу прикладами (0-2 бали);
- уміння аналізувати, зіставляти, робити висновки (0-2 бали);
- вміння вести дискусію з додаткових питань (0-2 бали).

Критерії оцінювання третього питання з методики вивчення іноземної мови:

Оцінка «**відмінно**» (23-25 балів) виставляється за:

- правильне та повне розкриття змісту матеріалу з поставленого питання (5 балів);
- те, що у відповіді на теоретичне питання висвітлюється не тільки теоретичний матеріал, різні погляди вчених на певну проблему, а й влучні приклади (5 балів);
- планування і творче конструювання процесу навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планування навчально-комунікативної діяльності учнів на уроці та в позакласній роботі; відображення у розробках фрагментів уроків різних видів індивідуалізації навчання іноземної мови: мотивуючого, регулюючого, розвиваючого, формуючого (5 балів);
- послідовний, логічний, обґрунтований, безпомилковий виклад матеріалу (4-5 балів);
- вільне володіння професійною термінологією (4-5 балів).

Оцінки «**добре**» (19-22) виставляється за:

- правильне та повне розкриття змісту матеріалу з поставленого питання (4-5 балів);
- те, що у відповіді на теоретичне питання висвітлюється не тільки теоретичний матеріал, різні погляди вчених на певну проблему, а й влучні приклади (4-5 балів);
- планування і творче конструювання процесу навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планування навчально-комунікативної діяльності учнів на уроці та в позакласній роботі; відображення у розробках фрагментів уроків різних видів індивідуалізації навчання іноземної

мови: мотивуючого, регулюючого, розвиваючого, формуючого, при якому здобувач вищої освіти припускає незначні граматичні помилки (4 бали);

- послідовний, логічний, обґрунтований виклад матеріалу, але з не грубими помилками (4 бали);

- володіння професійною термінологією з незначними помилками (3-4 бали).

Оцінка «**задовільно**» (15-18) виставляється за:

- знання і розуміння тільки основного програмового матеріалу з поставленого питання (3-4 бали);

- те, що у відповіді на теоретичне питання висвітлюється тільки теоретичний матеріал, розкриваються погляди декількох вчених на певну проблему, але не наводяться влучні приклади (3-4 бали);

- планування і творче конструювання процесу навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планування навчально-комунікативної діяльності учнів на уроці та в позакласній роботі; відображення у розробках фрагментів уроків різних видів індивідуалізації навчання іноземної мови: мотивуючого, регулюючого, розвиваючого, формуючого, при якому здобувач вищої освіти порушує логіку викладання матеріалу (3-4 бали);

- послідовний, логічний, але необґрунтований виклад матеріалу, який містить незначні помилки (3 бали);

- недостатнє володіння професійною термінологією (3 бали).

Оцінка «**незадовільно**» (0-14) виставляється за:

- те, що у відповіді на питання здобувач вищої освіти висвітлює теоретичний матеріал не в повному обсязі – спрощений виклад матеріалу (0-3 бали);

- те, що у відповіді на теоретичне питання висвітлюється неповністю теоретичний матеріал, не розкриваються різні погляди вчених на певну проблему, не наводяться влучні приклади (0-3 бали);

- планування процесу навчання конкретного матеріалу, але не враховує ні різних видів індивідуалізації, ні особливості ступеня навчання (0-3 бали);

- послідовний, спрощений виклад матеріалу з грубими помилками (0-3 бали);

- часткове володіння професійною термінологією, з грубими помилками (0-3 бали).

При оцінюванні усної відповіді на четверте питання (монологічна розповідь за запропонованою темою) слід керуватися наступними критеріями:

– логічність та складність викладання тексту;

– вільне володіння структурами мови; адекватність вибору граматичних форм;

– адекватний набір лексики з урахуванням регістру семантичної та синтаксичної сполучуваності;

– комунікативні навички (вміння запитувати інформацію та відповідати на питання, вміння запитувати пояснення у разі нерозуміння, вміти аргументовано висловити власну думку та відношення).

Оцінка **«відмінно»** (23-25 балів) виставляється за:

- правильне та повне розкриття змісту матеріалу у зв'язку з поставленим комунікативним завданням;
- відповідність використання лексики у відповідності з поставленою комунікативною ситуацією;
- логічність та послідовність викладу матеріалу;
- вміння стилізувати, зіставляти, узагальнювати;
- вміння використовувати отримані теоретичні знання.

Оцінка **«добре»** (19-22 балів) виставляється за:

- правильне та повне розкриття змісту матеріалу у зв'язку з поставленим комунікативним завданням;
- відповідність використання лексики у відповідності з поставленою комунікативною ситуацією;
- логічність та послідовність викладу матеріалу;
- вміння стилізувати, зіставляти, узагальнювати;
- вміння використовувати отримані теоретичні знання;
- незначні, не грубі фактичні, граматичні помилки.

Оцінка **«задовільно»** (15-18 балів) виставляється за:

- знання і розуміння тільки основного програмового матеріалу;
- те, що у відповіді не теоретичне питання висвітлюється тільки теоретичний матеріал, не наводяться влучні приклади;
- спрощений виклад матеріалу;
- суттєві помилки.

Оцінка **«незадовільно»** (0-14 балів) виставляється за:

- незнання і нерозуміння основного програмового матеріалу;
- спрощений виклад матеріалу;
- суттєві помилки
- нелогічність та непослідовність викладу матеріалу.